

Ohjaava opettaja kumppanina koulun arjessa

Artikkeli on kuvaus Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin ohjaavan opettajan työstä kuntien, koulujen, opetushenkilöstön, perheiden ja muiden sidosryhmien yhteistyökumppanina.

Yhdessä tekemisen kulttuuri näkyy nykyään yhä enemmän koulujen arjessa. Osaamisen, ammattitaidon ja monialaisen tiedon jakaminen on kasvanut. Yhdessä toimiminen, kehittäminen ja suunnittelu nähdään voimavarana, joka lisää oppilaiden hyvinvointiin lisäksi opetushenkilöstön hyvinvointia. Nykyään rakennetaan avoimin mielin erilaisia muotoja esimerkiksi tiimityölle ja yhteisopettajuudelle. Oppilaiden myönteistä kasvua, oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan monialaisella kehittämisellä. Tarve moniääniselle keskustelulle asiantuntijoiden ja koulun yhteistyötahojen kesken on lisääntynyt ja saanut lisätilaa.

Moniammatillisesta yhteistyöstä voimaa

Valteri on Opetushallituksen toimialaan kuuluva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus. Valteri täydentää kunnallisia ja alueellisia oppimisen ja koulunkäynnin tuen palveluja ja tukee lähikouluperiaatteen toteutumista tarjoamalla monipuolisia palveluja yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeisiin. Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin

ohjaava opettaja, joka on koulutukseltaan joko erityisopettaja tai erityisluokanopettaja, työskentelee moniammatillisessa yhteistyössä opetuksen ja kuntoutuksen henkilöstön kanssa. Tämän yhteistyön ansiosta ohjaavat opettajat saavat olla mukana kehittämässä ja syventämässä erilaisia kuntoutuksen ja opetuksen menetelmiä, joilla tuetaan oppilaan oppimista ja arjessa toimimista. Moniammatillisen yhteistyön tuloksista hyötyvät oppilaat, heidän perheensä, Valterin opetuksen ja kuntoutuksen ammattilaiset ja yhteistyökumppanit kunnissa ja muissa sidosryhmissä.

Ohjaavat opettajat tukevat lähikouluissa

Pääosa ohjaavan opettajan työstämme suuntautuu kuntiin ja perusopetuksen kouluihin. Edistämme yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden oppimista, kuntoutumista ja opetuksen järjestämistä heidän omissa kouluissaan. Samalla vahvistamme kyseisen koulun opetushenkilöstön ammatillista osaamista ja monialaista yhteistyötä. Tärkeänä tavoitteena on, että mahdollisimman moni

oppilas voi käydä koulua omassa kotikunnassaan ja lähikoulussaan.

Ohjaavan opettajan tehtäväkuva on monipuolinen ja siihen sisältyy esimerkiksi ohjauskäyn-
tejä, oppilaiden tukijaksojen koordinointia ja
toteuttamista, kouluttamista ja konsultaatiota
sekä moninaista verkostotyötä. Merkittävä
osa ohjaavan opettajan työstä on yhteistyötä
kuntien, esi- ja perusopetuksen henkilöstön,
oppilaiden ja heidän perheidensä sekä mui-
den sidosryhmien kanssa.

Valterin ohjaavat opettajat ovat erityispeda-
gogiikan asiantuntijoita laajan kokemuksen,
kouluttautumisen ja syvällisen perehtymisen
myötä. Erityistä osaamista löytyy esimerkiksi
autismin kirjoon, neuropsykiatriisiin häi-
riöihin, kuulemiseen, kieleen ja kommu-
nikointiin, näkemiseen, liikkumiseen ja
motoriikkaan, neurologisiin tai muihin pit-
käaikaissairauksiin sekä monitarpeisuuteen
liittyvissä asioissa.

Ohjauskäynti – vahvuutta ja ammattitaitoa koko työyhteisölle

Aloite ohjaavan opettajan ohjauskäynnille
oppilaan omaan toimintaympäristöön voi tulla
oppilaan perheeltä, koululta, kuntoutuksesta
tai asumisesta vastaavalta taholta. Ohjaus-
käynnille tärkeitä ajankohtia ovat esimerkiksi
koulupolun aloitus-, nivel- ja siirtymävaiheet;
tosin tarve yhteiselle jaetulle asiantuntijuus-
delle ja kollegiaaliselle jakamiselle oppilaan
asioihin liittyen voi tulla milloin vain oppi-
laan koulupolun varrella. Ohjauskäyntejä teke-
vät ohjaavien opettajien lisäksi myös Valterin
muut opetuksen ja kuntoutuksen asiantun-
tijat, kuten esimerkiksi terapeutit ja koulun-
käynninohjaajat. Ohjauskäynnin yhteydessä
järjestetään yleensä yhteisneuvottelu, johon
osallistuvat lapsen huoltajat, lähin opetus-
avustus-, hoito- ja kuntoutushenkilöstö tar-
peen mukaan.

Valteri kumppanina ohjaamassa ja tukemassa oppimisen polulla

Ohjauskäyntien aikana voidaan oppilaan oman koulun henkilöstön kanssa pohtia ja suunnitella esimerkiksi kommunikaatioon, vuorovaikutukseen, toiminnanohjaukseen, käyttäytymiseen, opetusmenetelmiin, oppimateriaaleihin, apuvälineisiin sekä koulun rakennusteknisiin ratkaisuihin liittyviä asioita. Ohjauskäyntien perusteella arvioidaan ohjaus- ja tukipalveluiden tarvetta. Joidenkin oppilaiden kohdalla ohjauskäynnit antavat riittävän tuen opetuksen järjestämiseen heidän omassa ympäristössään.

Ohjauskäynneillä ei ole pelkästään kyse osaamisen jakamisesta vaan yhteisöllisestä oppimisesta. Yhteistyön määrän lisääntyessä eri toimijoiden välillä opettajien lisäksi uutta oppivat myös tiimit ja koko koulu yhteisö. Ohjausvuorovaikutus on aina kaksisuuntaista. Ohjaavassa työotteessa ei siis ole kyse pelkästään neuvomisesta vaan moniulotteisesta vuorovaikutuksesta, dialogista. Tässä prosessissa olennaista on opettajan samoin kuin muidenkin ammattilaisten professionaalisen identiteetin kehittyminen.

Tukijaksolta tukea oppimiseen ja kuntoutumiseen

Ohjaavat opettajat ovat mukana järjestämässä lähikoulujen oppilaille tukijaksoja. Niitä voidaan järjestää joko oppilaan omassa lähikoulussa tai Valteri-kouluissa, joita on kuusi eri puolilla Suomea. Tukijakson kesto ja sisällöt määritellään yhdessä oppilaan, hänen perheensä, lähikoulun ja muiden mahdollisten toimijoiden kanssa oppilaan tarpeiden mukaan. Jakson aikana oppilaan kanssa työskentelee moniammatillinen työryhmä (esim. erityisopettaja, ohjaaja, hoitaja, terapeutit, psykologi, lääkäri ja sosiaalityöntekijä).

Tukijaksoilla tavoitteena on löytää keinoja oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen oppimista tukevaa kuntoutusta

hyödyntäen. Oppilaan ensisijainen koulu- paikka on aina oman kunnan lähikouluissa. Valteri-koulun oppilaspaikan tarve arvioidaan moniammatillisesti tukijaksojen kautta yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja kotikunnan toimijoiden kanssa.

Koulutuksella ja konsultaatiolla vahvuutta ammattitaitoon

Ohjaavat opettajat järjestävät yhdessä opetuksen ja kuntoutuksen asiantuntijoiden kanssa erilaisia valtakunnallisia, alueellisia ja koulukohtaisia täydennyskoulutuksia opetus- ja kuntoutushenkilöstölle ja sidosryhmille. Tilauskoulutukset räätälöidään asiakkaan tarpeita vastaaviksi yhdessä asiakkaan kanssa. Koulutukset voivat olla yksittäisiä koulutustilaisuuksia ja työpajoja tai pitkäkestoisia koulutus- ja kehittämisprosesseja. Prosessimaiseen koulutukseen voi liittyä myös konsultaatiota tai/ja työnohjausta. Parhaimmillaan pitkäkestoinen koulutusyhteistyö tukee koko kunnan sivistystoimea koulutus- ja kehittämissankkeissa. Ohjaavat opettajat ovat aktiivisesti mukana myös suunnittelemassa, kehittämässä ja toteuttamassa erilaisia oppimista ja koulunkäyntiä kehittäviä kansallisia ja kansainvälisiä kehittämissankkeita.

Kirjoittajat:

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Maria Laiho

KM, ohjaava opettaja

erityisluokanopettaja ja psykologian opettaja

maria.laiho@valteri.fi

Minna Sillanpää

KM, ohjaava opettaja

erityisluokanopettaja, työnohjaaja (STOry)

minna.sillanpaa@valteri.fi

Lähteet:

Alila, S., Häyrynen, E., Lähteenmäki, S., Räihä, P., Sieppi, R. & Sipilä, A.-K. (2015). Ohjaus ja konsultaatio voimavarana. Teoksessa S. Alila & A.-K. Sipilä (toim.), *Kolme pientä porrasta*. Oulu: Erweko Oy.

Siiskonen, T., Alila, S., Hännikäinen, T., Pitkänen, K., Walle P., Kaakkurinniemi, E. & Häyrynen, E. (2017). Valteri oppimisen ja koulunkäynnin tukena. Teoksessa S. Puukari, K. Lappalainen & M. Kuorelahti (toim.), *Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Ennakoi, kehittä ja vahvistaa on Valterin sydämenasia.

Lue lisää www.valteri.fi

- tukee yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden koulunkäyntiä ja toimintakykyä
- vahvistaa opetusalan henkilöstön ammatillista osaamista
- hyödyntää moniammatillista yhteistyötä, laajaa osaamista ja innovatiivisia toimintatapoja
- toimii valtakunnallisesti ja Opetushallituksen alaisuudessa
- koostuu kuudesta toimipisteestä, joiden kunkin yhteydessä toimii Valteri-koulu